

Seurattu SDK 541/2022 saakka.

10.4.2015/426

Laki kansainvälisestä oikeusavusta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla

Katso tekijänoikeudellinen huomautus [käyttöehdoissa](#).

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tämän lain säännöksiä sovelletaan kansainväliseen oikeusapuun sekä tuomioiden tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon siviili- ja kauppaoikeuden alalla.

Tässä laissa tarkoitettuun kansainväliseen oikeusapuun kuuluvat:

- 1) oikeudenkäyntiasiakirjojen ja muiden asiakirjojen tiedoksianto;
- 2) todistajien ja asiantuntijoiden sekä asianosaisten kuuleminen, asiantuntijalausuntojen hankkiminen, katselmusten toimittaminen, asiakirjojen ja esinetodisteiden hankkiminen sekä muiden todisteiden ja selvitysten vastaanottaminen ja toimittaminen siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsittelyä varten;
- 3) muu siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsittelyä varten tarvittava oikeusapu.

Tätä lakia sovelletaan, jollei muusta laista, Euroopan unionin lainsäädännöstä tai Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu.

2 §

Keskusviranomainen

Tämän lain soveltamisalaan kuuluvista tehtävistä huolehtivana keskusviranomaisena toimii oikeusministeriö.

Keskusviranomaisena oikeusministeriön tehtävänä on:

- 1) ottaa tarvittaessa vastaan vieraan valtion viranomaisen lähettämät oikeusapupyynnöt;
- 2) huolehtia itse tai toimivaltaisten Suomen viranomaisten välityksellä vieraan valtion viranomaisten lähettämien oikeusapupyynnöiden täyttämisestä;
- 3) lähettää tarvittaessa Suomen toimivaltaisten viranomaisten oikeusapupyynnöt vieraan valtion viranomaisille;

4) huolehtia asiakirjojen kääntämisestä siten kuin tässä laissa säädetään;

5) huolehtia muista keskusviranomaiselle kuuluvista tehtävistä.

3 §

Suomen viranomaiselle tehty oikeusapupyynnö

Vieraan valtion viranomaisen pyyntö oikeusavun antamisesta tehdään suoraan sille viranomaiselle, jonka toimivaltaan pyynnön täyttäminen kuuluu. Pyyntö voidaan myös lähettää oikeusministeriölle.

Jos oikeusapupyynnö on lähetetty oikeusministeriölle, ministeriön tulee viipymättä toimittaa pyyntö sille viranomaiselle, jonka toimivaltaan pyynnön täyttäminen kuuluu.

Jos oikeusapupyynnö saapuu muulle kuin 1 tai 2 momentissa mainitulle viranomaiselle, pyyntö on lähetettävä edelleen sille viranomaiselle, jonka toimivaltaan pyynnön täyttäminen kuuluu.

4 §

Oikeusapupyynnö vieraan valtion viranomaiselle

Oikeusapupyynnön vieraalle valtiolle voi tehdä tuomioistuin, oikeusministeriö tai muu toimivaltainen oikeusviranomainen.

Oikeusapupyynnö lähetetään vieraalle valtiolle noudattaen vieraan valtion edellyttämää järjestystä sekä ottaen huomioon, mitä Suomen ja vieraan valtion välillä mahdollisesti voimassa olevassa sopimuksessa määrätään. Jollei Suomen ja vieraan valtion välillä ole oikeusapupyynnön tekemistä koskevaa sopimusta, pyyntö lähetetään vieraalle valtiolle ulkoasiainministeriön välityksellä.

2 luku

Oikeusavun antaminen

5 §

Oikeusapupyynnön muoto ja sisältö

Vieraan valtion viranomaisen Suomen viranomaiselle osoittama oikeusapupyynnö tehdään kirjallisesti. Pyyntö voidaan lähettää myös sähköisenä viestinä. Jos sähköisenä viestinä lähetetyn pyynnön tai siihen liittyvän asiakirjan oikeaperäisyydestä tai sisällöstä syntyy epäilystä, voi oikeusministeriö tai viranomainen, jonka toimivaltaan pyynnön täyttäminen kuuluu, edellyttää, että pyyntö vahvistetaan tarvittavilta osilta kirjallisesti. Jos oikeusapupyynnö koskee asiakirjan tiedoksi antamista, pyyntö on tehtävä kirjallisesti ja siihen on liitettävä tiedoksi annettava asiakirja. Oikeusapupyynnöä ja siihen liittyviä asiakirjoja ei tarvitse laillistaa, ellei siihen ole erityistä syytä.

Oikeusapupyynnön tulee sisältää seuraavat tiedot:

1) pyynnön tehnyt viranomainen ja viranomainen, jota pyydetään suorittamaan toimenpide;

2) asianosaisten ja tarvittaessa heidän edustajiensa nimet ja yhteystiedot;

3) oikeudenkäynnin laatu ja kohde sekä lyhyt selostus asiasta tai, jos pyyntö koskee asiakirjan tiedoksi antoa, asiakirjan laatu;

4) pyynnön sisältö ja perusteet.

Jos pyyntö koskee todisteiden vastaanottamista, oikeusapupyynnön tulee sisältää myös 21 §:ssä tarkoitetut tiedot.

Oikeusapupyyntö voidaan täyttää, vaikka pyyntö ei täytä 2 tai 3 momentissa säädettyjä vaatimuksia, jos puutteellisuudet ovat sen laatuksia, että ne eivät estä pyynnön toimeenpanoa.

6 §

Oikeusapupyynnön kieli

Suomelle osoitettu oikeusapupyyntö on tehtävä suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka siihen on pyynnöstä liitettävä käännös jollekin näistä kielistä. Pyyntöön liittyvien asiakirjojen tulee samoin olla joko suomen, ruotsin tai englannin kielellä taikka niihin on liitettävä käännökset jollekin näistä kielistä, jollei tässä laissa jäljempänä toisin säädetä.

Jos oikeusapupyyntö tai sen liitteet on laadittu muulla kuin 1 momentissa tarkoitetulla kielellä, viranomaisen, jonka toimivaltaan pyynnön täyttäminen kuuluu, voi harkintansa mukaan täyttää pyynnön, jollei pyynnön täyttämiseksi tämän lain mukaan muuten ole estettä.

7 §

Oikeusapupyynnön täyttäminen

Oikeusapupyynnön täyttämisessä noudatetaan Suomen lain mukaista menettelyä, jollei jäljempänä toisin säädetä. Pyyntö on täytettävä viipymättä, ja pyynnön toimeenpanossa on, mikäli mahdollista, noudatettava pyynnössä esitettyjä tai siitä muuten ilmeneviä määräaikoja.

Jos oikeusapupyyntö tai siihen liitetyt asiakirjat ovat niin puutteelliset, että pyyntöä ei voida täyttää, pyynnön esittänyttä vieraan valtion viranomaisesta on viipymättä pyydyttävä täydentämään pyyntöä taikka antamaan asiassa lisäselvityksiä.

Jos oikeusapupyyntöä ei voida täyttää tai jos pyynnön täyttäminen viivästyy, tästä on viipymättä ilmoitettava pyynnön esittäneen vieraan valtion viranomaiselle sekä samalla mainittava pyynnön täyttämättä jättämisen peruste tai viivästyksen syyt.

8 §

Oikeusapupyynnössä esitetyn erityisen menettelyn noudattaminen

Oikeusapupyyntöä täytettäessä voidaan noudattaa pyynnössä esitettyä erityistä muotoa tai menettelyä, jos tätä ei voida pitää Suomen lainsäädännön vastaisena.

Jos pyyntöä ei voida täyttää noudattaen pyynnössä esitettyä menettelyä, on tästä viipymättä ilmoitettava pyynnön esittäneen vieraan valtion viranomaiselle sekä samalla tiedusteltava, onko pyyntö tästä huolimatta toimeenpantava.

9 §

Pakkokeinojen käytön rajoitukset

Jos oikeusapupyyntö sisältää kutsun saapua kuultavaksi vieraan valtion viranomaiseen, Suomen viranomaisen ei saa velvoittaa kuultavaksi kutsuttua noudattamaan kutsua eikä

käyttää kuultavaksi kutsuttua vastaan pakkokeinoja kutsun noudattamatta jättämisen johdosta.

Todistajan ja asianomistajan velvollisuudesta noudattaa toisen pohjoismaan tuomioistuimen kutsua saapua kuultavaksi säädetään velvollisuudesta saapua toisen pohjoismaan tuomioistuimeen eräissä tapauksissa annetussa laissa (349/1975).

10 §

Ehdottomat kieltäytymisperusteet

Oikeusapua ei anneta, jos oikeusavun antaminen saattaisi loukata Suomen täysivaltaisuutta taikka vaarantaa Suomen turvallisuutta tai muita olennaisia etuja. Oikeusapua ei myöskään anneta, jos oikeusavun antaminen olisi Suomen oikeusjärjestyksen peruseriaatteiden vastaista.

11 §

Oikeusavun epäämisestä päättäminen

Oikeusavun epäämisestä päättää se viranomainen, jonka toimivaltaan pyynnön täyttäminen kuuluu. Jos oikeusapupyyntö on lähetetty keskusviranomaisena toimivalle oikeusministeriölle, oikeusministeriö voi toimittamatta pyyntöä viranomaiselle, jonka toimivaltaan pyynnön täyttäminen kuuluu, päättää, että oikeusapua ei anneta, jos on ilmeistä, että oikeusapua ei voida asiassa antaa.

Päätökseen, jolla vieraan valtion viranomaisen esittämä oikeusapupyyntö on evätty, ei saa hakea muutosta.

12 §

Oikeusavun antamisesta aiheutuvat kustannukset

Vieraan valtion viranomaisen pyynnöstä annetusta oikeusavusta aiheutuvista kustannuksista ei peritä korvausta pyynnön esittäneeltä vieraalta valtiolta, ellei jäljempänä tässä laissa toisin säädetä.

3 luku

Oikeusavun antaminen asiakirjan tiedoksiannossa

13 §

Tiedoksiantopyyntö

Vieraan valtion viranomaisen pyyntö tiedoksiannon toimittamisesta voidaan lähettää oikeusministeriölle tai toimittaa suoraan sille käräjäoikeudelle, jonka toimivaltaan tiedoksiannosta huolehtiminen kuuluu.

14 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Asiakirjan tiedoksiannosta huolehtii sen paikkakunnan käräjäoikeus, jonka tuomiopiirissä tiedoksiannon vastaanottajalla on kotipaikka tai joka muutoin voi tarkoituksenmukaisesti huolehtia tiedoksiannosta. Jos pyyntö on toimitettu tuomioistuimelle, jonka tehtäviin tiedoksiannon toimittaminen ei kuulu, tuomioistuimen on viipymättä lähetettävä pyyntö ja siihen liittyvät asiakirjat toimivaltaiselle käräjäoikeudelle, jollei pyynnön vastaanottanut tuomioistuin katso itse voivansa huolehtia tiedoksiannosta.

15 §

Tiedoksianto

Tiedoksianto toimitetaan noudattaen sitä menettelyä, jota Suomen lain mukaan on vastaavan asiakirjan tiedoksiannossa noudatettava, taikka noudattaen pyynnössä esitettyä erityistä menettelyä, jos tätä ei voida pitää Suomen lainsäädännön vastaisena. Asiakirjaa ei kuitenkaan saa antaa tiedoksi kuuluttamalla tai muulla vastaavalla tavalla.

Asiakirjan tiedoksianto toimitetaan 1 momentin mukaisesti, jos tiedoksi annettava asiakirja on suomen tai ruotsin kielellä taikka jos tiedoksi annettavaan asiakirjaan on liitetty käännös jommallekummalle näistä kielistä. Asiakirja voidaan tämän estämättä kuitenkin antaa tiedoksi, jos se, jolle asiakirja on annettava tiedoksi, suostuu ottamaan sen vastaan tai hallitsee sitä kieltä, jolla asiakirja tai sen käännös on laadittu.

16 §

Ilmoitus tiedoksiannon toimittamatta jättämisestä

Jos tiedoksiantoa ei voida toimittaa sen johdosta, että vastaanottajan olinpaikka on tuntematon tai vastaanottaja ei ole Suomessa taikka muusta syystä, tästä on viipymättä ilmoitettava pyynnön esittäneelle vieraan valtion viranomaiselle ja samalla mainittava ne syyt, joiden vuoksi tiedoksiantoa ei ole voitu toimittaa.

17 §

Konsuliviranomaisen toimittama tiedoksianto

Tiedoksiannon Suomessa voi edellä sanotun lisäksi pakkokeinoja käyttämättä toimittaa myös vieraan valtion konsuliviranomainen tai konsuliviranomaisen tehtävistä huolehtiva diplomaattinen edustaja.

4 luku

Oikeusapupyynnön asiakirjan tiedoksi antamiseksi

18 §

Suomen viranomaisen vieraan valtion viranomaiselle osoittama tiedoksiantopyyntö

Jos oikeudenkäyntiasiakirja on annettava tiedoksi ulkomailla, tuomioistuin tekee tiedoksiantoa koskevan pyynnön ulkomaan viranomaiselle. Muun asiakirjan tiedoksiantoa koskevan pyynnön tekee vaadittaessa käräjäoikeus.

19 §

Tiedoksiantopyynnön muoto ja sisältö

Tiedoksiantoa koskeva oikeusapupyynnön on laadittava sen viranomaisen hyväksymällä kielellä, jolta oikeusapua pyydetään. Tiedoksiantoa koskevaan pyyntöön on liitettävä tiedoksiannettavat asiakirjat. Pyyntöä on käytävä ilmi asiakirjan antanut viranomainen, tarpeelliset tiedot asianosaisista, vastaanottajan osoite, tiedoksiannettavan asiakirjan laatu sekä mitä erityistä menettelyä tiedoksiannossa mahdollisesti halutaan noudatettavaksi.

Pyyntöön liitetyt asiakirjat on tarvittaessa käännettävä pyynnön vastaanottavan valtion hyväksymälle kielelle. Tuomioistuin vastaa itse tuottamiensa asiakirjojen kääntämisestä. Muiden asiakirjojen kääntämisestä vastaa asianosainen itse.

5 luku

Oikeusavun antaminen todisteiden vastaanottamisessa

20 §

Todisteiden vastaanottaminen ja asianosaisten kuuleminen tuomioistuimessa